

denne centrale norske historiker mange år frem. Et stykke teoretisk bevidst og informativt historiografisk forskning er, hvad Narve Fulsås har præsteret i denne bog, der også sætter perspektiv på udviklinger i skandinavisk idéhistorie i det 19. århundrede i almindelighed og på historieskrivningen, positivismen og det nationale i særdeleshed. Bogen er endvidere skrevet på et letlæst nynorsk, der ikke kan afskrække nogen fra at læse den.

Claus Møller Jørgensen

Cecilia Trenter: *Granskningens retorik och historisk vetenskap. Kognitiv identitet i recensioner i dansk historisk tidsskrift, norsk historisk tidsskrift och svensk historisk tidsskrift 1965-1990*. Studia Historica Upsalensia 192. (Uppsala Universitet, 1999). 248 s.

I sin doktorafhandling undersøger Cecilia Trenter anmeldelser i de tre skandinaviske udgaver af *Historisk Tidsskrift* i perioden 1965-1990. Sigtet er at undersøge de normer, som gør sig gældende, når historieskrivning bedømmes, og fastlægge historikernes kognitive identitet. Med kognitiv identitet menes forestillinger om, hvad historiens objekt er, dels hvad angår metodologien i form af teorier og metoder, dels den historie som rekonstrueres.

Efter en grundig diskussion af afhandlingens metoder og materiale og en overordnet bestemmelse af forskningskulturen i de tre lande analyseres udvalgte anmeldelser fra en række forskellige perspektiver. Det giver basis for at påpege nogle markante forskelle mellem det, der trækkes frem i anmeldelserne i de tre tidsskrifter. I dansk sammenhæng spiller teori- og perspektivvalg en tilbagetrukket rolle. Generelt karakteriserer Trenter anmeldelsespraksis i det danske *Historisk Tidsskrift* som

udtryk for en empiristisk og teori-fjendsk videnskabsopfattelse. Metode forstået som kildekritik står centralt ligesom holdbarheden af den konkrete tolkning af den historiske situation eller sammenhæng. I Norge diskuteres perspektivvalget, og vægt lægges især på rigtigheden af de forklaringer, som bringes til torvs i de anmeldte bøger. I Sverige står teorier centralt som norm i anmeldelserne både som udgangspunkt for at diskutere metoder, empirisk ud-sagnskraft og de forklaringsmodeller, som teorivalget har medført og som et krav om international teoretisk orientering. Fællestræk er for alle tre tidsskrifter fx normen om kritisk forskning og kendskab til historiografien på det givne område, mens begrebsudvikling vurderes positivt i svensk og norsk sammenhæng, men ikke i dansk, hvor det nærmest ses som noget, der fjerner fremstillingen fra historien.

Overordnet synes forskellene større end lighederne. Det fremgår også af den afsluttende case, hvor Cecilia Trenter ser på anmeldelser af kvinde- og køns-historisk litteratur i de tre tidsskrifter. Casen er valgt for at belyse, hvorledes man forholder sig til det nye, og dermed indirekte definerer, hvad der er normalvidenskab. Også her ses i dansk sammenhæng modviljen mod teori, men måske i mindre grad end i svensk og norsk sammenhæng skepsis mod visse sider af kønsforskningen og dens forudsætninger. Dette kunne hænge sammen med, at man i dansk sammenhæng har valgt at anmelde en mere traditionalistisk historieskrivning om kvinder, der – så længe den er empirisk og kildekritisk på plads – falder inden for normalvidenskabelig praksis.

Der er tale om en meget komprimeret og stofmættet fremstilling, der ud fra et fornuftigt materialevalg og fokus på den videnskabelige bedømmelsespraksis (ikke dens idealer) giver et nyt bidrag til

aktuel skandinavisk historiografi. Ikke mindst det komparative anlæg gør analysen perspektivrig. Fokus på det danske *Historisk Tidsskrift* giver, som forfatteren er inde på flere steder, større begrænsninger for en karakteristik af dansk historievidenskab, end det er tilfældet for de to andre landes vedkommende, hvor de historiske tidsskrifter ikke har den store konkurrence fra an-

dre tidsskrifter og åbenbart er fora for hele professionen. Men det er i mine øjne heller ikke noget særlig opmuntrende billede, den svenske forfatter tegner af dansk historievidenskab, hvor normerne for anmeldelser angiveligt skulle hindre principiel diskussion af historiesyn og teorivalg, så det er måske godt nok!

Claus Møller Jørgensen

SLESVIG OG HOLSTEN

Kim Furdal: *Fra preussiske landkommuner til danske sognekommuner. Kommunestyret i Sønderjylland fra 1867 til 1920'erne*. (Historisk Samfund for Sønderjylland, 1999). 506 s., 198 kr.

Der er skrevet mange værker om de sønderjyske forhold i tiden mellem 1864 og 1920'erne, men først med dette værk er der udkommet en kompetent redegørelse for spørgsmålet om kommunernes placering i denne for landsdelen så dramatiske tidsperiode. Det må fremhæves som et plus, at værket behandler emnet både før og efter Genforeningen. Formålet med værket præsenteres klart og tydeligt. På s. 13-14 fremføres, at det er intentionen at give et samlet overblik over det landkommunale styre i Nordslesvig fra indførelsen af landkommuneforordningen af 1867 og frem til de første år af 1920'erne. Kim Furdal uddyber dette ved at præcisere, at han ønsker at undersøge, om forordningen betød et brud med fortiden, samt hvilke hensyn de preussiske myndigheder tog over for de nationale forhold i Nordslesvig. Hovedvægten vil han dog lægge på en systematisk beskrivelse af den praktiske genforening af landsdelen fra det

tyske sammenbrud i begyndelsen af oktober 1918, og frem til de nye sogneråd trådte i funktion i 1921-23.

På det metodiske område lægges der op til en spændende anvendelse af kommuneregnskaberne. Forfatteren har som mange andre måttet konstatere, at sognerådernes forhandlingsprotokoller ofte kun giver få oplysninger om egentlige prioriteringer og politiske valg. Der peges på, at de kommunale regnskaber er en genvej til at belyse den førte politik, når der vel at mærke foretages komparative sammenligninger.

Hermed har læseren fået en eksemplarisk problemformulering, der er central ikke blot for spørgsmålet om det lokale selvstyre, men som også stiller skarpt på det i historiske sammenhænge ofte væsentlige spørgsmål om kontinuitet eller brud.

Spørgsmålet er, om denne klare og vedkommende problemstilling bliver fulgt op af en lige så fyldestgørende analyse. Svaret er et betinget ja! De nævnte centrale spørgsmål besvares fyldestgørende og udtømmende, men udnyttelsen og den formidlingsmæssige behandling af kommuneregnskaberne når ikke helt op på samme niveau.

For hele værket gælder det, at det er